

ES PI GROS

Lloret de Vistalegre

BUTLETÍ INFORMATIU Nº 63

SETEMBRE 1989

**PRENSA
COMUNICACIÓ**

ES PI GROS

Lloret de Vistalegre

Butlletí informatiu N° 63

SETEMBRE 1989

Lloret de Vistalegre

Dipòsit Legal: PM 623/79

ADREÇA:

Costa des Pou, N° 13
Lloret de Vistalegre

IMPRESSIÓ:

"Apóstol y civilizador"
Petra

EDITORIAL**BESTIARI**

A ca meva hi tenc un moix
que se viu esquena dreta.
S'estima més sobressada
que pebres de cirereta.

Noltros tenim un moixet
qui se moria de magre
i li vaig torcar es cullet
amb espines d'argelaga.

Es moix de menjar té falta
i ho ha posat en, magror.
Quan surt de dins es fogó,
pega bot i cau dins s'altre.

Els articles publicats a a-
questa revista expressen úni-
cament l'opinió dels seus
autors.

*Ja som al mes de setembre i des de fa un gra-
pat d'anys -llevat d'aquest passat- Lloret rememorava
una festa que honrava tot el poble: Sa Festa des Sequer.
Precisament madò "Pomera" (que al Cel sia) en fou la fi-
gueralera major i amb molt d'encert i orgull va fer, jun-
tament amb tots els qui l'organitzaren, que el nom de
Lloret es passejàs per tot Mallorca.*

*Però és un defecte molt greu el que passa amb
certes coses: quan va malament i hi ha molts de proble-
mes, quan no hi ha subvencions, sempre surt endavant; pe-
rò quan sembla que tot ha de ser una bassa d'oli, òl-
lavors s'espenya tot. La Festa del Sequer no és, ni ningú
no ho ha de pretendre, d'una persona individual o d'un
grup concret; la festa és de tot el poble i qui l'ha de
viure és el poble.*

*No importa que es faci una festa "per mostrar",
sinó que la festa ha de ser pels lloretans; no importa
que es vulgui muntar un espectacle grandios, ni una tor-
rada monumental: senzillament ha de ser la reunió d'un
grup de persones disposades a fer la festa elles matei-
xes, amb un glop de vi, un tros de coca i música a rom-
pre. Res més. La resta ja vendrà més tard i arribarà
per si mateix.*

*Seria ben necessari que si no hi ha un grup
que voluntàriament ho vulgui compondre, alguna institu-
ció representativa del poble se'n fes càrrec i ho orga-
nitzàs. Col.laboració sabem cert que no n'hi mancarà.*

Au idò!

ES PI GROS

FESTES PASSADES...

Tot i que n'hi va haver per a tots els gusts, de comentaris sobre aquestes passades Festes de Sant Domingo, el nombre d'actes que es convocaren fou nombrós i no tots comptaren amb la mateixa acceptació.

El caire esportiu serví per encapçalar un programa d'actes que va haver de dur endavant l'Ajuntament, després de la impossibilitat de trobar cap grup interessat en "dur ses festes". Un partit de futbol Lloret-Montuïri fora massa resultats imprevists, servia de pròleg a un dissabte dia 5 d'agost que veia començar, entre paperins i coets, les Festes de Sant Domingo un altre any.

Aquest mateix dissabte la tirada local al colomí no hi mancà i com és ja habitual ho organitzà la Societat de Caçadors. A la pista de l'Escola i abans que acabassin de tirar trons els caçadors, les al.lotes de l'equip de bàsquet que entrena En Joan Bonet jugaven un partit contra

les de Montuïri. El nombrós públic que s'hi arribà a juntar, a la pista poliesportiva de l'Escola, serví per animar aquestes nines que milloren de cada vegada més en el seu joc.

Una sortida "ocasional" del Dimoni Cucarell es disposà a assustar aquell mateix horabaixa tots els nins que s'havien arreplegat pels carrers del poble baix del so dels tambors i les cornetes.

Com que era el dia del començament de festes, la visitada i elogiada Mostra fotogràfica va esser inaugurada poc temps abans que començàs el concert que la Banda de Música de Montuïri realitza cada any. Aquest tradicional acte comptà amb una variació

que consistí en l'Homenatge que es feia aquell mateix vespre a l'amo En Martí de Sa Farinera. A Martí Puigserver, músic de la Banda de Montuïri; l'Ajuntament li va retre un homenatge pels seus anys de dedicació a la música i pel treball realitzat pel poble en aquest camp.

Just abans de la revetla de focs artificials, començava una "verbena" a la Plaça Jaume I, que comptà amb la presència de tres grups musicals i, sobretot, amb un nombrós públic assistent que ballà fins que en tengué ganes.

El so de les xeremies en va despertar més de dos que, a les deu i mitja del matí del diumenge, encara romanien dins el llit. Com ja és tradició, la missa fou a les onze i, just després el XXII Homenatge a la Velleja que des de fa pocs anys organitza l'Associació de la 3ª Edat, amb el patrocini de l'Ajuntament i la col.laboració del "Banco de Bilbao".

De la cursa ciclista que tengué lloc l'horabaixa del diumenge, poques paraules basten. Tant l'animat públic, com tots els corredors que hi participaren fan presagiar que podem estar segurs que l'any que ve també en tornarem tenir, d'aquestes competicions.

Amb poc públic concluí la

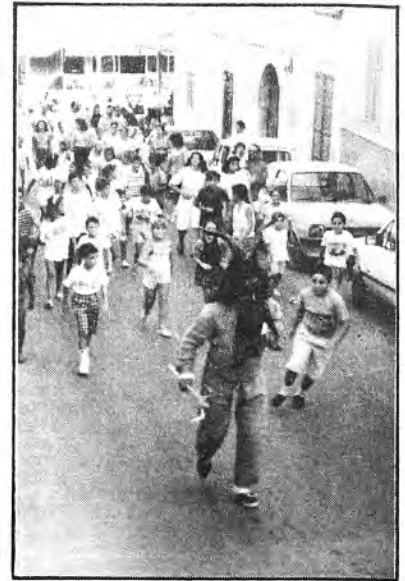
nit del diumenge. El grup de teatre de La Salle d'Inca escenificà l'obra de Tous i Maroto "Mestre Lau, es Taconer". Les males llengües deien que se sentia més l'apuntador que els propis actors. Amb tot i amb això, les potades sí que se sentiren bé.

Pels que no havien d'anar a fer feina el dilluns dematí, dissabte de Sant Domingo, es tornà a veure el Dimoni Cucarell que s'amagà més aviat del que alguns haguessin volgut. Els més menuts pogueren gaudir dels jocs infantils que s'havien organitzat. Continuant amb la mateixa línia, a l'horabaixa també hi hagué jocs pels més petits. Aquesta vegada

actuà el Grup d'Animació Infantil "Estudi Zero". Abans un nombrós grup de grans i petits havia anat a fer una passejada en bicicleta que acabà amb una berenada a plaça.

A la nit, Mossèn Santiago Cortès posà el seu text perquè els al.lots i al.lotes de l'Escola representassin el pas còmic "Lluita electoral". Moltes rialles i abans de mitjanit es projectaren vàries pel·lícules a la plaça.

Altre cop tornaren esser les xeremies les que despertaren molts que encara tenien els llençols per damunt. Era el dia de Sant Domingo i la Missa Solemne

en honor a Sant Domingo ja estava a punt de començar. Se'n pogueren comptar molts de capellans damunt l'altar de l'església. El pregó va córrer a càrrec de Mossèn Joan Parets i Serra, rector de Sineu. N'hi va haver que ballaren l'Oferta.

L'acte que prosseguí a la Missa comptà amb un nombrós públic. L'Ajuntament nomenava el seu primer fill il·lustre i adoptiu. Aquests foren Mossèn Agustí Puigserver i el Pare Gaspar Munar, respectivament. Aixímateix, també es varen presentar els fulletons sobre la "Història de Llorito" de Josep Mª Jordà, i "Un poc d'història i col·lecció de fallos en la causa de Sa Comuna de Llorito" de Mn. Agustí Puigserver. Ambdues publicacions han estat editades per l'Ajuntament.

Les tradicionals joies, cucanyes i corregudes, així com també la cursa ciclista contrarellotge, eren els darrers esperoneigs d'unes festes que ja veien el seu final. Abans de la tradicional traca final, el grup llucmajorer "Flor d'ametller" va fer ballar algunes jotes i boleros als que s'acostaren la nit del dimarts fins a la Plaça. La Societat de Caçadors convidà tots els que allà hi havia a cóca i vi a voler. ■

Dins la vida d'un poble hi ha fets, hi ha persones, que van entrunyellant una història amb esforç, realitzant unes tasques que moltes vegades no els valorem tal com mereixen i que ells van fent d'una manera desinteressada i del tot altruïsta. L'any 1918 es fundà la Banda de Música de Llorito, avui malauradament desapareguda; aquella banda no sols alegrava, amb les seves sonades, les festes del poble sinó que donava un aire cultural i una afició a la música a la nostra gent. Es molt difícil que la gent pugui calibrar l'esforç i la paciència del qui es dedica a la música que mai no pot esser compensat per la sempre petita, si és que arriba, remuneració econòmica.

Avui volem retre homenatge a un home que ha fet de la música una bona part de la seva vida. L'amo En Martí Puigserver, per a tots nosaltres, el tio Martí de Sa Farinera.

L'amo En Martí va aprendre solfeig amb un tio seu i als 17 anys va entrar a formar part de la Banda de Llorito, era l'any 1921. Va tocar: bombo, trombó, clarinet. I amb la seva banda va anar a tocar a Santa Eugènia, Algaida, Pina...

Durant 10 anys fou músic de la Banda de Sineu on tocava el requint. Els darrers vint anys de la seva vida activa els dedicà a la Banda de Montuïri amb la qual ha anat a quasi bé tots els pobles de Mallorca i, en alguna ocasió, han anat fora de Mallorca, tal ha sigut el cas de les gires per Menorca i València.

Ara fa dos anys que es retirà donat que els anys empenyen, però ell segueix fent sonar el clarinet i també l'ocarina, instrument al qual té una especial simpatia. Darrera aquesta vida hi ha uns esforços i una dedicació constant, privacions, però tot amb una gran càrrega d'afició i amor a la música.

Per tot això avui en nom del poble vos feim aquest homenatge i volem que accepteu aquesta recordança, homenatge que a través de vos volem fer a tots els qui al llarg dels anys s'han dedicat al bell art de la música dins Lloret.

L'amo En Martí, molts anys i enhorabona.

DEMOGRAFIA

MATRIMONIS:

El passat 15 d'agost es casaren Arnau Ferragut Pascual i Maria Caldentey Gelabert. Enhorabona!

DEFUNCIONS:

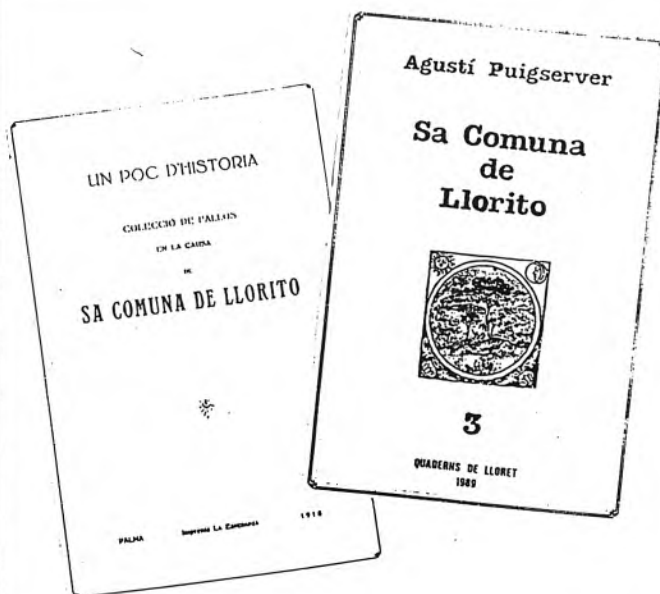
Dia 3 d'agost morí Rafel Nicolau Ribas, casat, als 92 anys. Havia nascut el 6 de juny de 1897. Descansi en pau.

El passat 25 d'agost morí Antònia Sas tre Vanrell, viuda, als 99 anys. Havia nascut el 14 de febrer de 1890. En pau descansi.

Dia 10 de setembre morí Ana Florinda Alomar, casada, als 75 anys. Nasqué el 25 d'abril de 1914. Descansi en pau.

PLA D'OBRES I SERVEIS

Dins el Pla d'Obres i Serveis corresponent a l'any 1989, el CIM ha concedit a l'Ajuntament una sèrie d'obres entre les quals hi ha les de refermament del Centre, pavimentació asfàltica del Camí de Sa Font, aranjament de l'Arxiu Municipal, aranjament de la façana del local de la Tercera Edat, aranjament de la cotxeria de la Casa de la Vila per a classes de solfeig, i les d'enllumenat de la Plaça Jaume I.

NOVA PUBLICACIÓ

Amb motiu de la proclamació com a Fill Il·lustre de Mossèn Agustí Puigserver, l'Ajuntament ha fet una reedició de l'opuscle "Un poc d'història i colecció de fallos en la causa de Sa Comuna de Llorito" que fa el N° 3 de la col·lecció "Quaderns de Lloret".

L'edició original data de 1918 i fou realitzada a la Tipografia "La Esperanza". Aquest opuscle serà repartit juntament amb la "Història de Llorito" de Josep Mª Jordà.

Si qualcú té alguna col·laboració per al proper número d'"Es Pi Gros" pot fer-la arribar a qualsevol dels membres del Consell de Redacció.

Un any més passaren les festes de Sant Domingo, i com sempre foren els nins i nines els que les disfrutaren amb més entusiasme.

Mossèn Agustí Puigserver i el Pare Gaspar Munar, els primers Fills Il·lustre i Adoptiu d'aquesta vila

No faltà ningú a la cita del nomenament de Fill Il·lustre a Mossèn Agustí Puigserver. Aquesta vila que no tenia cap Fill nomenat per les autoritats municipals, ja en té dos. Des d'aquestes ja acabades festes de Sant Domingo a la Sala ja hi ha dues pintures que recorden Mossèn Agustí Puigserver, Fill Il·lustre, i el Pare Gaspar Munar, Fill Adoptiu.

Tant el que va escriure la història d'aquest poble com el que fora un lluitador de la independència de Lloret cap a Sineu romanen, des de fa unes setmanes, a les parets de l'Ajuntament, pintats per l'artista Àngels Gómez.

Aquestes dues personalitats ja mortes reberen els nomenaments en el marc d'un acte organitzat amb motiu de Sant Domingo 89. La sessió fou oberta pel Batle, Arnau Mateu, i a continuació fou llegit l'acord de la proclamació. Una vegada finalitzada la lectura, el regidor de Cul-

tura, Sebastià Amengual, va assenyalar en un breu discurs que "el poble que sap honrar els seus avantpassats s'honra a si mateix". Així mateix va assegurar que "l'Ajuntament se va proposar treure de la memòria històrica unes persones que en el seu moment foren unes persones exemplars". El regidor de Cultura va passar revista a les vides d'ambdues personalitats.

Mossèn Agustí Puigserver, que nasqué l'any 1866, morí el 1927. Va lluitar per impedir que l'administració dels béns comuns i més tard la propietat restàs en mans de les autoritats municipals de la vila de Sineu.

L'any 1916 es va dictar la sentència favorable a les pretesions dels habitants d'aquesta vila. A l'actualitat el poble conserva la propietat i l'administració de Sa Comuna.

Pel que fa referència al Pare Gaspar Munar, malgrat fou nascut a Pina, el seu pare era natu-

ral de Llorito. La seva vida es tigué dedicada a l'estudi i la investigació. És autor de moltes obres, entre les quals destaca, per ser l'únic que se n'ha escrit, la "Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent".

Aquest primer Fill Adoptiu de Lloret va tenir un destacat paper en el món de la cultura d'aquestes Illes. Nasqué el mes de febrer del darrer any del passat segle i morí el setembre de 1987.

L'acte de proclamació fou tancat pel Reverendíssim General dels Sagrats Cors i pel Batle. Just abans d'aquest acte, a l'església parroquial, es va celebrar el tradicional ofici en honor de Sant Domingo. L'acte litúrgic fou concelebrat per vint-i-sis capellans, una xifra poc vista damunt l'altar de l'església. Al llarg de la missa es va ballar, com és ja habitual, l'Oferta davant un elevat nombre d'assistents. ■

PRESENTACIÓ DELS OPUSCLES

Unes de les tasques més interessants d'avui és anar descobrint el passat per entendre millor el nostre present. Diuen que la història és la mestra de la vida i és que en ella hi trobam la raó i l'explicació de molts de resultats dels nostres dies. Conèixer la història, aprofundir dins ella és anar cercant les arrels del poble, és descobrir la lluita per anar construint la societat nostra a través de les generacions fins arribar als nostres dies.

Lloret, com tots els pobles, té la seva història; una història que cal anar descobrint i en aquesta tasca Lloret té la sort d'haver tengut una sèrie de persones que amb el seu treball ens l'han donada a conèixer. Avui s'ha tingut el reconeixement públic al P. Gaspar Munar. Ell ens deixà escrita i publicada una interessant obra: "Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent".

Se m'ha encomenat la tasca, plaent tasca, de presentar-los

dos folletets:

"Història de Llorito" de Josep Me Jordà. D'antuvi he de dir que el títol em sembla del tot ambiciós, perquè com en el seu encapçalament indica és una relació històrica de les esglésies, religiosos i vicaris que hi hagué a Llorito fins a l'any 1875. De totes maneres el seu interès és el mateix ja que és el primer intent de donar a conèixer una part, molt important, de la història de Lloret.

El segon folletet, que és una reedició, ja que fou publicat pel seu autor, Mn. Agustí Puigserver i Jaume, l'any 1918, és la història de la lluita de tot un poble per la defensa dels interessos comuns. En ell hi ha una breu notícia històrica, però sobretot hi trobaran la documentació que, gràcies a l'esforç, interès i lluita de tot un poble unit, emeté el Govern i per la qual avui podem seguir gaudint de la plena possessió i propietat de Sa Comuna, sa nostra comuna.

No els parlaré d'aquests dos folletets, ja que l'Ajuntament els farà arribar a les seves cases i així tots els podran haver. Crec que la seva lectura els donarà una idea millor del que ho farien les meves pobres paraules.

Em permetin dir-los que, a pesar d'aquestes valuoses publicacions, la història completa de Lloret està per escriure, aquella història civil que certament envoltava la vida del convent i de l'església la desconeixem bastant. Déu faça que algú amb ganes i dedicació ens la doni a conèixer.

La tasca dels Munar, Jordà i Puigserver, és del tot d'agrair, gràcies a ells podem conèixer el nostre passat, un passat on hi ha les nostres arrels, on hi ha els fonaments del nostre present que alhora és germen del nostre futur, futur que voldríem enlairat dins l'infinit, i per això hem de tenir en compte el que diu aquella cançó, aquell himne que voldrien esborrar i que és més nostre que el pa, sap que la soca més s'enfila com més endins pot arrelar. Tenim unes bones arrels, xupem la saba de la terra per poder tenir un futur sempre millor. ■

El present text fou pronunciat per Mn. Santiago Cortès amb motiu de la presentació dels opuscles "Història de Llorito" i "Un poc d'història i col·lecció de fallos en la causa de Sa Comuna de Llorito".

EL BON GEST DE LLORET

Si és de bones persones agrair i recordar aquells fills que amb el seu esforç, la seva fe i la seva bona actuació envers els altres i la comunitat, han aconseguit una millor convivència i un progrés positiu per a tota la col·lectivitat, l'Ajuntament de Lloret ha demostrat -tal volta una mica tard, però benvingut sia el que ha arribat bé- la sensibilitat idònia per a captar el sentiment de tot un poble que ha ben demostrat les qualitats abans esmentades.

Crec que amb l'homenatge a l'amo En Martí es reconeixia també la tasca de tots aquells que portaren el nom de Lloret per tot Mallorca, i alguns cops fora d'ella -amb la banda de música-, sense més al·licients que la il·lusió, el coratge i l'art. L'amo En Martí continuà amb la música perquè hi ha trobat un sentit i una explicació que l'han fet sentir-se fort i ferme davant moltes dificultats en què ha ensopgat. La filosofia i l'art s'esdevenen en comptagotes al llarg d'una vida i poques persones saben aprofitar-ho quan arriben. L'amo En Martí, home senzill, sense més pretensions que les d'agradar als lloretans i a les persones que estimen la música, ha

de servir per a dignificar l'esforç de tants de nins de Lloret que han començat el seu camí dins aquest camp. És també per això que aquest acte fou encara més emotiu: podem sentir el clarinet i l'ocarina quan volguem perquè l'amo En Martí és viu, i que ho sia per molts d'anys, tants com Déu vulgui.

L'obra del Pare Munar no necessita cap comentari. Tots els lloretans el recordam quan, ben

emocionat, presentava el llibre "Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent". Fou un home que treballà per la Cultura, amb lletres grosses, i per l'esdevenir diari de les coses més petites, que també formen part de la Història.

Mossèn Agustí Puigserver fou un home d'un coratge i d'una caparrudesa tan dignes que aconseguí d'una vegada per totes acabar amb el litigi sobre Sa Comuna. Crec que el llibret que amb molt d'encert ha reeditat l'Ajuntament de Lloret n'és tot una mostra i hi sobren els comentaris.

És evident que aquests actes dignifiquen els veïns d'un poble perquè és de persones grans reconèixer els bons fets. Però resultaria bastant trist si aquests actes només fossin un motiu de relació social quasi com a obligació: això es demostrarà quan les petjades que s'han recobrat i s'han fet actuals serviràn per sembrar un present i un futur enriquidor dins totes les vessants que comporta l'actuació de la persona dita humana. Esperem que aquest hagi estat l'objectiu de tot el poble de Lloret: els fets ens ho demostraran

Felip Munar

L'entrevista a Xesc Forteza que reproduïm a les pàgines 14, 15 i 16 fou publicada originalment a la revista "7 Setmanari" de Manacor (Nº 121; 17/Març/1989).

CASA MALLORQUINA

en perfecte estat, enmig del poble (Carrer Josep Mª Jordà, Nº 1) es posa en venda. Informes: 64 60 50.

OBRES A LA PLAÇA JAUME I

Pròximament començaran les obres de reforma de la Plaça Jaume I. Aquestes obres havien d'estar ja realitzades, però s'ajornaren per poder-les fer conjuntament amb les de refermament del Centre Parroquial, i d'aquesta manera no haver d'aixecar novament el paviment.

JOAN JAUME

NOU JUTGE DE PAU

Nom i llinatges: *Joan Jaume Ramis.*
 Data de naixement: *24 de juny de 1946.*
 Edat: *43 anys.*
 Estat civil: *Casat.*
 Fills: *Dues filles.*
 Professi6: *Agricultor.*
 C6rrec: *Jutge de Pau.*

P- *Com va decidir presentar-se per Jutge de Pau?*

Quan l'amo En Llorenç "Morret" era el Jutge vaig esser nomenat 2on Jutge (o suplent) i ho he estat fins ara. Fa un parell de mesos vaig actuar com a Jutge substituint En Jaume, ell va comentar que n'estava cansat, i jo vaig pensar que em podia presentar.

P- *Quan va saber que l'havien elegit?*

Dia 23 de desembre de 1988 es va celebrar un Ple ordinari i un dels punts de l'ordre del dia era la proposta de Jutge de Pau i Jutge de Pau substitut. Jo vaig esser nomenat Jutge, i En Miquel Pau Ramis Ribas Jutge substitut.

P- *Quina ha estat la primera feina?*

Prendre possessori i entregar les credencials a l'Ajuntament.

P- *On es va fer el jurament i com es va fer?*

A Inca, dia 1 de juny, davant el Jutge de Primera Instància. Jurarem els c6rrecs quasi tots els Jutges de Pau de la comarca d'Inca.

P- *Quines s6n les funcions d'un Jutge de Pau dins un poble com el nostre?*

Ajudar a la gent a resoldre els seus problemes o desavenències; donar fe o firmar naixements, defuncions i matrimonis; donar curs a tot el que vengui del Jutjat...

P- *En el cas que hagi d'imposar alguna sanció, com podria ser aquesta?*

Un Jutge de Pau és per ajudar a resoldre els problemes, no per imposar sancions. Per això hi ha altres institucions.

P- *Amb què compta a l'hora de desenvolupar la seva tasca?*

Amb la col.laboració i bona voluntat de les persones del nostre poble.

P- *L'horari de feina com està establert?*

Cada dijous, de 12.30 a 13.30, a l'Ajuntament.

P- *Pensa que podrà fàcilment compaginar el seu treball amb el de Jutge?*

Sí, crec que no hi haurà cap problema.

P- *Creu que la remuneració que rep és suficient per les hores de dedicació que suposa aquest c6rrec?*

No en rep cap.

P- *Ja per acabar, de quina manera ha influït dins la seva vida familiar, laboral, aquest nomenament com a Jutge de Pau?*

No ha influït gaire ja que per tal d'evitar molèsties a la meva família he posat un horari a l'Ajuntament.

En la vida laboral perd un poc de temps, però si puc aportar la meva petita contribució al benestar del nostre poble val la pena.

Gràcies, enhorabona i molta sort en el nou c6rrec.

Francesca Jaume i Felip Munar

... i en van cent -tanmateix- padrina

L'angoixa és un sentiment desesperant, que t'embauca fins extrems a vegades insuportables; expressar-la amb paraules és un intent condemnat al fracàs i solament la més amarga glopada del record t'alleugera d'aquest pesar.

Ha coincidit que era a fora -un viatge que s'havia postposat dues setmanes- quan la padrina ens ha dit adeu, però vull expressar en aquest comiat el llampec de ràbia i dolor que ens endu a tots els qui la coneguèrem i visquérem devora ella.

Tanmateix, padrina, vos n'heu anat amb els vostres cent anys. Fa només dues setmanes que ens recordàveu: "Vendreu a sa festa que farem quan faré ets cent anys?". Vivíeu amb la il·lusió i l'esperança d'arribar-hi. Sé cert que tot Lloret s'hagués vestit de festa perquè era un anhel compartit per tot hom.

El dia abans d'anar-me'n -dia desset d'agost- vaig venir a veure-us. Vos vaig demanar si volíeu venir a fer una volta amb el cotxe. Anàrem per Lloret i saludàreu vàries persones. Vós, però, havíeu dit que volíeu "anar a ca nostra". Hi anàrem; em miràveu sé cert recordant aquelles diades de feina, aquelles escorretjades que qualche pic tastaren les meves cames, aquella infància perduda que, de tant nostàlgica, es devé borrosa i gairebé paradisiàca; teníeu el somriure a la boca i els vostres ulls, vivaretxos però ara ja esmorteïts, eren tot un llibre obert. Volia dir-vos tot allò que una persona vol manifestar però no troba les paraules adients en el moment. Dir-vos com els alegries de la vostra vida, de tan senzilles, tenien esperit; com el vostre desig no anà més enllà d'allò que coneixíeu i estimàveu perquè l'existència no fos

complicada. M'haguera agradat sentir-vos, com quan, pacientment, ens ensenyàveu les vostres cançons.

Quan vos vaig deixar a "Palaci" i vos seguèreu a la cadira i vos vaig dir que me n'anava em vàreu dir: "Vine aquí". Em vaig acostar i em dàreu una besada agafant-me les mans. En aquell moment quantes coses ens comunicàrem en aquell silenci! Quan vaig girar-me i m'allunyava de vós una calentor em va rapinyar les galtes i la gargamella xuclà la saliva com el crivell d'un desert.

Vos recordaré així, padrina. Sent molt no haver-hi estat i haver ajudat amb tot el que hagués pogut a tots els qui quedaven, però vos asseguro que avui, dia vint-i-set d'agost, he pensat que havia de venir a veure-us a "Palaci" per saber com estàveu i xerrar amb vós. Al cel siau, padrina, i que tots ens hi poguem veure qualche dia.

Felip Munar i Munar

xafarderies

de na Ben Vista

LLURITO ÉS DIFERENT

I és ben ver. A vegades me diuen coses dets altres pobles: que si tothom és una gallina ponedora que l'han feta *surtir* des nieró; que si tothom sap de què berenes i amb qui te colgues; que si tothom te fa es comptes, etc. Però aquest poble és un cas ben extravagant, un cas únic.

Això *heu* dic perquè si fa un *parei* de mesos que gairebé tothom me criticava perquè escrivia allò que tots dèieu pes carrer per ses tavernes, o qualcú a ca seva i jo el sentia, i me volíeu dur davant es tribunals o no sé qui; idò ara tothom me diu: "*Ben Vista, i que no estàs bé? Com així ja no xerres com sulies? Com així no critiques més? Ja has perdut es barram de dalt també?*" i coses per l'estil. A vegades pareix que m'*eufec*, pareix que per viure dins *Llurito* has de tenir un cuiro de cavall i més cara que sa paret des *Centro*: que si es capellà està més temps fora poble que dins es poble; que si ses festes varen esser una presa de pèl; que si En *xutano* és un poca-vergonya i En *mengano* un que tot *heu* sap i és més beneit que una espanya; que si es bars fan massa renou i no hi ha manera de dormir es vespres; que si tot va com un bordell. Tot això *heu* sent a dir per boques ben verinoses, i lo que fa més *graci* és que *heu* diuen com d'amagat, però si te poguessin treure es fetge t'ho traurien. Idò això és *Llurito*, més ben dit: es *lluritans* que encara hi viven (això darrer és perquè hi ha una mala mar de forasters que han invadit es poble i el s'arribaran a fer seu). Perquè també hi ha *lluritans* que no viven aquí, vénen qualque dia i se pensen que es

poble és seu. De tot hi ha.

Idò perquè jo deia quatre veritats es-porgades *casí* me traguéreu des poble -ençara ha de néixer aquest o aquesta- i ara perquè no les dic deis que vaig com una gallina caponada. Mai no plou pes gust de tothom!

UNA ALTRA ESCOLA A LLORITO

Idò sí. Sabeu aquests casotots que s'aixequen a Son Boló per què són? No ho *sa* beu? -Bé, ni l'Ajuntament de Lloret ho sap-. Idò aquí hi faran una "Escuela de restauración" -*Toma ya!*-. Ni més ni manco que uns estrangers ens faran l'escola: trenta jovencells podran estudiar com fer el menjar i hi podran romandre tot el curs. Jo demanaré plaça per poder-hi anar, però a jeure no m'hi quedaré cap dia.

RUIS MATEOS

No en volies tassa? Idò tassa i mitja! Pareix que molts de lloretans senten pena per aquest home que la justícia havia condemnat. No sé si és perquè tenen por que l'Ajuntament faci el mateix amb ells o perquè han fet les coses tan malament que es baixen els calçons abans d'emmerdar-se. Vergonya lloretans, vergonya! Ara veurem si a les properes eleccions seran tan homes com per presentar-se en aquesta candidatura.

PISCINA PELS EXTERNS

Aquest estiu m'he passejada per Sa Comuna -perdó per "*S'a Comuna*"- i he vist ben pocs lloretans per devers la piscina. Qualque cosa passa perquè no és un fet *no* mal això; amb les ganes que tenim d'estar sempre en remull i amb la calor que na fet.

Diuen que quan hi ha un corc o bé l'han de matar o bé es menjarà tota la fusta. No poden estar amb les mans plegades els responsables d'això.

LES FESTES I OLE

L'Ajuntament és allò que ensopega vint vegades amb la mateixa pedra. Sabien que la comèdia no va anar bé l'any passat, idò enguany igualment: els micros mal col·locats, l'apuntador que se'l sentia de cinquanta metres. Com pot ser fer la Revetla en un dia que podria ser demà? No toca fer-se el disabte de Sant Domingo? Idò, per allò que dèiem al principi: Llorito és diferent.

M'agradà però que no pujassin el preu de l'entrada a la berbena: una enhorabona.

MADÒ ANTONINA: QUE MOS VEDEM AL CEL.

Descansau en pau, madò Antonina. M'hagués agradat que arribàssiu als cent anys perquè tot Llorito ho desitjava. Vos va fallar ben poc. -sis mesos em sembla- però així se va decidir. Supòs que jo no hi arribaré a la vostra edat i no podré menjar tant ensaïmades i botelles de xampany com vos vàreu menjar.

UN NOU CORRESPONSAL DEL DIARI DE MALLORCA

Després d'uns mesos sense corresposnal En Joan Bonet és el qui escriu al Diari de Mallorca. Això està molt bé, veus? Mentre s'informi, se miri pel bé del poble, no es vulgui posar metzines entre els veïns, mentre faci això li anirà bé, i pareix que així ho vol fer segons els seus primers escrits. Endavant amb la tasca!

INFANTESA

II

Es ella, la petita mort, darrera els rosals.- La jove mare traspassada descendeix la graonada.- La calessa del costí gri nyola damunt l'arena.- El germanet (és a les Indies!) allà, davant el ponent, al prat de clavells.- Els vells que han enterrat dempeus a la murada dels violers.

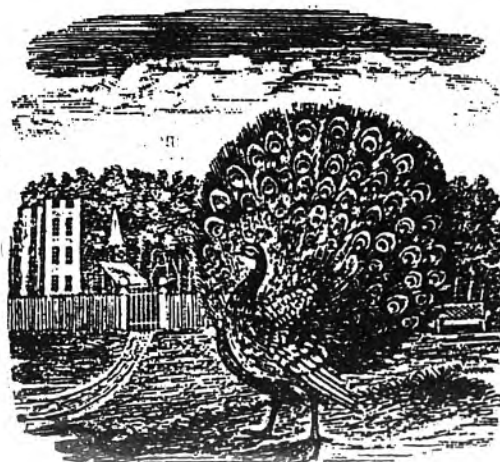
L'eixam de les fulles d'or volta la casa del general. Són al migdia.- Cal seguir el camí vermell per a arribar a la posada deserta. El castell es ven; les persianes són deslligades.- El capellà s'haurà endut la calu de l'església.- Al voltant del parc, les casetes dels guardes estan deshabitades. Les estacades són tan altes que només es veuen els cims remorosos. D'altra banda, no hi ha res a veure allà dintre.

Els prats tornen a pujar fins als llogarets sense galls, sense encluses. La resclosa és oberta. Oh els calvaris i els molins del desert, les illes i les batudes!

Flors màgiques cantussejaven. Els tallussos el bressaven. Passaven animals d'una elegància fabulosa. Els nuvolats s'amuntegaven sobre l'alta mar feta d'una eternitat de llàgrimes calentes.

Arthur Rimbaud

(Traducció d'Andreu Salom)

ENTREVISTA

Xesc Forteza

«A sa vida real som un conyero»

Si hi ha una persona amb carisma dins el teatre, a Mallorca, és En Xesc. Nét d'un gran actor, Mestre Xesc Es Torner, ha treballat també amb Na Cristina i En Juanito Valls; i no hi ha dubte que va assumir el millor de tots ells. Quan es

parla de la crisi del teatre, En Xesc es permet el luxe de fer cent vuitanta -cent vuitanta!- representacions de la seva darrera obra «Quin trutger», i encara esperen Inca, Eivissa i Menorca... Afirmar que a la vida real és similar que damunt l'escenari i es confessa ecologista.

-Creus què és encertat aquell refrany mallorquí que diu «Més val riure que fer riure»?

-Jo crec que té més mèrit fer riure que riure, encara que es refrany no se refereix a l'humor.

-Quin és el secret de l'èxit d'En Xesc?

-Jo he arribat a la conclusió què és una mescla entre professionalitat i dedicació.

-Hi ha gent que diu que En Xesc, quan està sobre l'escenari, no necessita argument; que ell totsol basta per fer riure...

-No, no, un bon text és millor que un bon actor... Som una persona que puc improvisar, però no ho faig per sistema. Qui ha vist una obra meua un parell de vegades veu que sempre surt igual, tot s'estudia minuciosament.

-T'atreviries, ara mateix, amb un drama?

-M'hi atreviria, perquè no? Ara bé, no aclariríem res. En primera, perquè és molt més fàcil fer un drama terrible que una cosa còmica; i llavors, estic segur que no vendria.

Com autor he estat perseguit pels intel·lectuals

-T'ha perjudicat ésser mallorquí?

-Jo crec que no. N'hi ha que diuen que si fós madrileny seria conegut nacionalment; però jo he tingut un gran privilegi, què és viure a Mallorca.

-Se pot viure del teatre a Mallorca?

-Jo, sí. Com actor no es pot viure del teatre, com director, tampoc, com autor o com productor, tampoc. Però jo he fet les quatre coses per poder viure, i això vol dir molta de feina.

-Si en vers de ser home de teatre fossis un pintor, series realista o caricaturista?

-Jo crec que un pintor realista, però amb un color més aviat estrident.

-La teua companyia funciona amb subvencions oficials?

-No, mai. A mi me subvenciona es poble; s'espectador mallorquí me subvenciona amb sa seva entrada.

-Tú creus que es teatre ha de funcionar amb subvencions?

-No, jo som completament contrari a això. Donar subvencions és perjudicial per s'actor i per s'autor. Arribarà un moment -a Madrid ja hi roda i a Barcelona, també- que els serà igual que hi

vagi gent o no, perquè cobra igual. Jo no dic que s'artista hagi de passar fam, no. Però quan se va arropat totalment és un perjudici per s'inspiració.

-I tú com ets a sa vida real, igual que damunt s'escenari?

-Jo som un conyero. Jo som molt optimista, un humorista nat, que sempre veig es caire humorístic de sa vida, tenc bon caràcter...

-Ets bo de dur, vaja.

-No, sa meua dona diu que no!, però ses dones sempre remuguen i troben ossos en es lleu.

Me retiraré quan vegi que som desagradable damunt s'escenari

-Quin paper t'agradaria interpretar damunt s'escenari, qualque dia?

-Hi ha un paper que m'hagués agradat molt, però és difícil muntar una obra d'aquestes: el de Rómulo el Grande, es darrer emperador romà.

-Quins actors o actrius admires o has admirat?

-Tots!, admir tant es cerebrals com aquests més passionals, sobretot quan se veu que són grans professionals damunt s'escenari.

-Quin esdeveniment te pareix es més important d'aquest segle a Mallorca?

-Jo crec que sa televisió, però no vull dir que sigui es millor... a aquest segle hi ha hagut grans invents, grans esdeveniments...

A sa televisió, avui hi tens bò i demà ets un extern

-Creus que En Xesc passarà a s'Història de Mallorca?

-No, no. Mira: és molt trist lo que te vaig a dir. S'actor dona gust mentres el dona, llavors, tot és qüestió de temps. Com autor he estat perseguit pels intel·lectuals i crec que se meva obra tampoc hi passarà; però he de dir que tampoc pretenc passar a s'Història.

-Dona s'Impressió que no t'ho passes gens malament damunt s'escenari. És així?

-M'ho pas molt bé!

-Has pensat qualque vegada a quina edat t'agradaria retirar-te?

En Xesc, més d'aprop

-Nom i llinatges?

-Francesc Forteza Forteza.

-Lloc i data de naixement?

-Palma, 1926.

-Casat?

-Casat i tenc una filla.

-No l'ha sortit actriu?

-No, més aviat de números i lletres.

-I t'hagués agradat que fos actriu?

-No.

-Fumes?

-Sí, massa.

-Ros o negre?

-Negre.

-Beus?

-No, poc; quan bec m'agrada es conyac o sa ginebra.

-Creus en Déu?

-Bono, en el Déu que mos ensenyaren de petits, no, el desconec. Però sempre creus en qualque cosa. No som creient, però sempre tens una idea que et dona voltes.

-I en sos homos, hi creus?

-Sí, jo hi vull creure.

-Què admires dins sa vida?

-S' amistat.

-I què avorrelxes?

-S' imcomprensió, sa falsetat, s' hipocresia...

-Has passat mai fam?

-Fam física, no.

-T'agrada sa política?

-M' interessa legir-la, però sa política no m' interessa.

-Te definiries, políticament?

-No, en absolut.

-Què és lo que més t'agrada de sa vida?

-Viure!

-Tens cap trauma?

-Ni un. Jo som de generació que quan teníem traumes mos felen traus pes cap, a 'clocades.

-Et consideres ecologista?

-Sí, me preocupa Mallorca perquè l' estimo. Som aficcionat a 'nar a pescar i quan veig sa brutor que se tira a la mar, quan veig es plns que tenen sa cuca, veure tants de plàstics i tans de fems, me preocupa molt, moltíssim; més de lo que se fan comptes.

-Tan ecologista que arribarías a privar sa caça d'es lord?

-Bono, això no ho sé. Si sa caça pot posar en perill aquesta espèci, sí.

-Què t'agrada d'una dona?

-Tot!, una dona, arreu; bona, es cervell a vegades se posa una mica en dubte, però físicament, tot.

-Hi ha qualque persona que hagí influït molt en tú?

-Directament, no; però tant mon pare, com ma mare, com sa dona o sa filla són i han estat molt importants per jo.

-Com t'iniciàres en es teatre?

-Jo no me vaig iniciar, hi vaig néixer. Som nét de Mestre Xesc es Torner, un dels actors més famosos que hi ha hagut a aquest segle.

-Amb quina pel·lícula te quedaries?

-No ho sé, hi vaig poc. A mi m'agrada que sia cine, que entretengui.

-Vas an es teatre?

-Sempre hi vaig, però no només aquí; vaig a París, a Roma i a Londres.

-Hi ha cap programa que t'agradi de televisió?

-Ni un!

-Què te diu sa gent quan et veu pes carrer?

-Xesc.

-I a tú t'agrada que sa gent te conegui i reconegui pes carrer?

-Molt, clar; diria mentides si digués que no. A Mallorca me coneix molta de gent, i puc dir que som una persona estimada.

-Un refrany mallorquí que t'agradi?

-Som poc refranyista. Un que m'agradi? Fe bé i no miris a aquí.

-Quina pregunta il·lertes an En Xesc?

-T'agradaria deixar quaicú, a Mallorca, que continuàs es teu teatre?

-I En Xesc que respondria?

-Que m'agradaria molt. He intentat ensenyar gent; he intentat inculcar es teatre, es meu sistema de fer teatre que funciona i seguiria funcionant sense jo. Però que pensin que no basta dir jo an això ho vull fer; s' ha de fer.

-Quantes representacions de "Quin Truiger"?

-Anam per ses cent vullanta.

-Ja n'hi ha.

-No, no, no... som molt optimista, però me sabria molt de greu fer es ridícul damunt s'escenari.

-Crec, per lo que se veu, que estàs encara enrera de fer es ridícul...

-Això ho crec també jo, pero el qui ho ha de dir és es públic. Tot d'una que me'n doni compte que som desagradable damunt s'escenari, voldria tenir es coneixement suficient per retirar-me. Ara bé, no ho he pensat mai.

D'una dona, m'agrada tot, arreu

-Si et fessin triar, amb quina de ses teves obres et quedaries?

-No ho sé; tenc actes, personatges, moments, que els firmaria cent vegades; però hi ha actes, moments, escenes, que no m'agraden...

-Però totes són filles teves...

-Clar, i a totes les estimo molt, lo que passa és que com a ses filles, les veus virtuts i defectes si no ets un home tancat.

-T'han oferit qualche vegada treballar a televisió, a més d'aquell paper que feres amb En Pedro Ruiz?

-Mira, si no estàs ficat dins aquest gran truí què és sa televisió... has de tenir un representant que hi estigui molt aïcat, has de tenir molt de bo... A televisió, avui hi tens bò i demà ets un extern, a més, tampoc m'interessa massa.

-Perquè creus que ha tengut tant de ressò aquest romanç entre En

Cortina i Na Chávarri?

-Sa gent és molt morbosa, jo no crec que tengui cap importància. Jo que dugui bragues o no en dugui o s'hagui enamorat d'aquest senyor, ho trob completament normal, lo que passa és que es periodistes teniu necessitat que passin aquests fets i vos n'aprofitau.

Antoni Tugores
Fotos: Pep Blau

QUÈ ÉS EL

Horari: Dilluns a divendres 8'30 a 14'30
Dissabtes 9'30 a 13'00

Tel. 900-32 13 21 - , trucada gratuïta.
Per altres dies i hores
hi ha un contestador automàtic.

Pça. Drassanas 4 - Baixos
Palma de Mallorca

El S.I.A.C. és un servei d'informació i atenció al ciutadà adscrit a la Conselleria Adjunta a la Presidència que té, entre altres, els objectius següents:

-Informar als ciutadans sobre les actuacions de l'Administració de la C.A.I.B. sobre qualsevol altre tema que els ciutadans sol·licitin en relació als organismes dependents del Govern Balear.

-Donar a conèixer l'estructura i funcions de les altres Administracions: Consells Insulars, Ajuntaments i Administració Perifèrica de l'Estat, radicades a les Balears.

-Facilitar informació sobre la tramitació d'expedients, línies d'ajudes de la C.A.I.B., etc.

-Recollir iniciatives i tramitar queixes i reclamacions sobre el funcionament de les diferents Administracions.

Truqui per telèfon

Si no vol, no necessita desplaçar-se fins a la nostra oficina per a resoldre el seu assumpte.

Ens crida al 900 321 321 i latendrem amb molt de gust. I no ho oblidis, la cridada és gratuïta.

Conèixer el que volem no costa res!

COM POSAR-SE EN CONTACTE AMB NOSALTRES?

Vengui a visitar-nos

Ens complaurà la seva visita. Estam a la seva disposició de 8.30 a 14.30 h. tots els dies laborables. Els dissabtes de 9.30 a 13.30 h.

Ens escrigui

Si vostè no es pot desplaçar fins a la nostra oficina, o no té telèfon, ens pot escriure una carta i ben aviat rebrà notícies sobre la informació sol·licitada

ÉS L'ESTIU

Fa sol i a defora no hi bufa el vent. Potser un dia qualsevol de juny a setembre. Ulteres de sol amb vidre de negre fumeral creen fesomies gansteres. Els gorrions sedejants cerquen venturosos per les beurades, un vomitós glop d'aigua calenta. Es l'estiu.

Una capa de boirines asfixia fins i tot les ombres. Punyetera calor! El Cel ni tan sols és cel. Papers de gelats embruten la carrera. L'agost anhelat trepitja el meridià estiuenc. Comença a caure la fulla d'ametler, que serveix de porxo a llargues coes de formigues que dibuixen mapes imaginaris. Es l'estiu.

Els horabaixes de fresca el

xafarderisme especula possibles veritats de dits i fets a les ombres sobre les acerres. Les nits estelades harmonitzen amb deserts cantars de grins, acompanyats d'intermitents siulets d'òliba. Mentre el pagès a cop de pregària acaba de recollir l'anyada, la vorera de mar viu la fragància internacional.

S'ensumen les olors de cremes protectores. Raigs de sol solquen blanques pells. A la nit, el renou de tacons passejadors o fega els darrers crits de les ones. Persianes obertes!, que és l'estiu.

La brisa marina es mescla amb aires perfumats d'estrangeres que enamoren l'hivernal bà-

bia mallorquina. L'endemà, joves herois que la nit passada conqueriren els amors de belles princeses bàvares i vikingues, benaran del fresc record, per a després vermouthejant, organitzar noves batalles amoroses. Tothom fa i desfà troca. Es l'estiu... feina, platja, amor i... calor, molta calor.

Miquel Barceló

S'ESTANC

tabacs, revistes
i papers

POLVOS MÀGICS

No podeu creure...

- La quantitat d'estrangers que han comprat cases i terrenys a Lloret.
- La quantitat de lloretans que han venut les seves finques a estrangers.
- La dificultat que això suposa per a un lloretà a l'hora d'intentar comprar una finca, davant els preus que la demanda estrangera ha col.locat al mercat.
- El ranxo de l'oest que uns estrangers estan fent al Camí del Ras, i els treballadors estrangers que hi fan feina, ves a saber si amb permís o no.
- Que hi hagi qualcú que vulgui que Lloret sia Llorito.
- Que el nom acceptat per la gran majoria sia el de Lloret.
- L'aigua corrent que molts de lloretans, a iniciativa privada, estan col.locant a ca seva.
- Que no hi hagi cap grup que sia capaç de dur unes bones festes populars.
- Que l'Ajuntament, en aquest aspecte, només vagi a complir l'expedient.
- Les rabietes dels corredors de bicicleta de Lloret.
- Que els corredors *federats* corrin amb el club de Sineu i no amb nom de Lloret.
- Que el corresponsal del D.M. a Lloret sigui un tal *J. Bonet*.

...idò és ben ver

SA GLOSA D'EN PERE-GIL

SIAU DES NOSTRES...

*Forasters jo vos vull dir
entre moltes altres coses
que si apreneu mallorquí
entendreu ses meves gloses.*

*Fent un petit sacrifici
tendreu sa compensació:
gaudireu des benefici
de coneixer es meu humor.*

*Ja ho diu l'amo des Bon Lloc:
"Idò, si això vos pareix poc".*

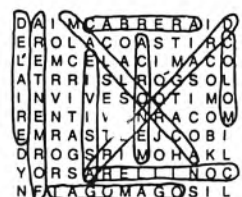

Amb el suport de
l'Ajuntament de
Lloret de Vistalegre

Solucions

$$2 = 8$$

4	-	2	+	6	=	8
x		+		x		+
2	x	4	x	1	=	8
-		-		+		+
2	x	2	-	2	=	2
=		=		=		=
6	+	4	+	8	=	18

D'aquests dibuixos n'hi ha dos d'iguals. Quins són?

SOLUCIONS A LA PÀGINA ANTERIOR

SOPA DE LLETRES

D A I M C A B R E R A I D
 E R O L A C O A S T I R C
 L' E M C E L A C I M A C O
 A T R R I S L R O G S O L
 I N V I V E S O O T I M O
 R E N T I W O N R A C O M
 E M R A S T E E J C O B I
 D R O G S R I M O H A K L
 Y O R S A R E L L I N O C
 N F T A G O M A G O S I L

Au! A cercar el nom de 10 illes de les Balears.

7 diferències; Trobau-les

PROBLEMA MATEMÀTIC

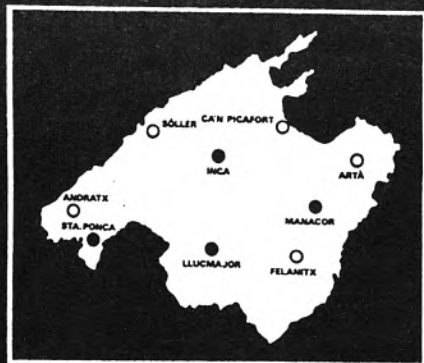
4	-		+	6	=	8
x		+		x		+
	x	4	x		=	
-		-		+		+
2	x		-	2	=	2
=		=		=		=
	+	4	+		=	18

COMPLETA

LLEGIU ESPIGROS

EMERGÈNCIES PART FORANA

Servei de Bombers
del Consell Insular de Mallorca

- Parc principal
- Parc auxiliar

amb la meitat
de números
l'ajudem
en la meitat
de temps

ACCIDENTS
INUNDACIONS
RESCATS
INCENDIS

CONSELL INSULAR
DE MALLORCA